

SUMARI

Temes de la setmana

- 3 Cop d'ull**
L'Alt Penedès està vivint un increment de temperatures notable des de fa dues dècades
- 5 Des del cau**
Leila
Dossier
- 9 El rei dels instruments**
- 11 Més de dos mil anys d'història**
- 12 L'orgue del Vendrell**
- 14 L'orgue de Santa Maria de Vilafranca**
- 15 Els altres orgues del Penedès**

Actualitat

- 16 Entretoc**
Canigó amunt
- 17 Noticiari**
- 28 Lo carro gros**
- 39 Fets**
Les coses clares i...
- 54 Festa Major del Pla del Penedès**
- 63 Festa Major d'Ordal**

Col.laboracions

- 8 Mirador**
Josep Fontana: "El millor (historiador) de tots nosaltres"
- 61 Premis Llabor de Lletres**
Segon accèssit: "Els amants del moll", de M. Victòria Secall
- 79 Món rural**
La malura va en augment
- 80 Entreteniments**

Agenda

- 33** Divendres 26
- 35** Dissabte 27
- 41** Diumenge 28
- 43** Dilluns 29
- 47** Dimarts 30
- 49** Dimecres 31
- 50** Dijous 1
- 51** Divendres 2
- 65** Dissabte 3
- 67** Diumenge 4

- 73** Dilluns 5
- 77** Dimarts 6
- 81** Dimecres 7
- 83** Dijous 8

Televisió

- 32** Divendres 26
- 38** Dissabte 27
- 38** Diumenge 28
- 44** Dilluns 29
- 48** Dimarts 30
- 48** Dimecres 31
- 72** Dijous 1
- 72** Divendres 2
- 76** Dissabte 3
- 78** Diumenge 4
- 78** Dilluns 5
- 80** Dimarts 6
- 82** Dimecres 7
- 82** Dijous 8

Serveis

- 8 El temps**
Resum del mes de juny del 2002
- 30 Exposicions**
- 31 Cinema**
- 32 Moda**
Vitamines per a la pell
- 40 Comunicats**
- 45 Bústia**
- 53 Urgències**
- 74 Felicitats**

Gastronomia

- 56 Guia gastronòmica**
- 57 Primer plat**
Gratinat de verdures
- 59 Segon plat**
Galtes amb xampinyons
- 60 Les postres**
Copa gelada de meló

Anuncis classificats

- 70 Serveis**
- 85 El lector anuncia**
- 94 Treball**

Esports

- 97 Noticiari esportiu**

El rei dels instruments

Avui, i coincidint amb la Festa Major del Vendrell, duem a portada la fotografia del magnífic orgue de la seva església parroquial i confegim un dossier divulgatiu dels diferents orgues existents a les nostres comarques i la seva problemàtica conservació.

FOTO:
Associació Amics de l'Orgue del Vendrell

ACTUALITAT

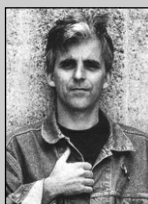

18. El president de l'AVV de Rocallisa presenta una denúncia per les fortes explosions en una pedrera de Clariana

97. Gran actuació dels equips penedesencs a les 24 Hores de Motociclisme a Montmeló

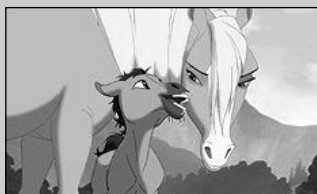
AGENDA

35. Kiko Veneno i Raimundo Amador, figures destacades del flamenc, actuen al Club d'Esports del Vendrell

43. Representació del clàssic teatral *Mort accidental d'un anarquista*, de Dario Fo, al Casal Català dels Hostalets de Pierola

CINEMA

31. La factoria Dreamworks presenta les aventures d'un cavall del Vell Oest a *SPIRIT: EL CORCEL INDOMABLE*

FESTES MAJORS

- L'ARBOÇAR** (Avinyonet del Penedès)
26 al 28 de juliol
- BONASTRE**
19 al 28 de juliol
- LES CABANYES**
2 al 6 d'agost
- CAN LLEÓ I HOSTALETES** (Sant Martí Sarroca)
27 i 28 de juliol
- CAN ROS** (Cabrera d'Igualada)
27 i 28 d'agost
- CASTELLET** (Castellet i la Gornal)
2 al 4 d'agost
- CLARIANA** (Castellet i la Gornal)
26 al 28 de juliol
- LES CONILLERES** (Castellví de la Marca)
27 de juliol
- FONT-RUBÍ** (Font-rubí)
27 i 28 de juliol
- ELS HOSTALETES DE PIEROLA**
19 de juliol al 10 d'agost
- LA LLACUNA**
2 al 6 d'agost
- MASLLORENÇ**
1 al 5 d'agost
- MOJA** (Olièrdola)
25 al 28 d'agost
- ORDAL** (Subirats)
2 al 6 d'agost
- EL PAPIOLET** (Sant Jaume dels Domenys)
2 al 6 d'agost
- EL PLA DEL PENEDÈS**
25 al 29 d'agost
- LA RÀPITA** (Santa Margarida i els Monjos)
27 de juliol al 5 d'agost
- LA ROVIRA ROJA** (Sant Martí Sarroca)
2 al 5 d'agost
- SANT CUGAT SESGARRIGUES**
26 al 28 d'agost
- SANT JAUME DELS DOMENYS**
19 al 28 de juliol
- SANT JAUME SESOLIVERES** (Piera)
26 al 28 de juliol
- SANT JOAN DE MEDIONA** (Mediona)
26 al 30 de juliol
- SANT PERE DE RIUDEBITLLES**
2 al 6 d'agost
- SANT SEBASTIÀ DELS GORGS** (Avinyonet del Penedès)
2 al 4 d'agost
- SANT VICENÇ DE CALDERS** (El Vendrell)
27 de juliol al 6 d'agost
- EL VENDRELL**
25 al 29 de juliol
- VILANOVA D'ESPOIA** (La Torre de Claramunt)
2 al 4 d'agost

El rei dels instruments

L'orgue de la Bisbal.

Després de molts anys en què els orgues han estat considerats andròmines inservibles i nius de corcs, que s'acabaven fent malbé víctimes de la desídia i l'abandonament o s'ignoraven amb el convenciment que eren irrecuperables, des de fa un temps l'orgue està recobrant el prestigi perdut.

CONCEPTES CLAU

“ L'orgue el va inventar el grec Ctesibi, l'any 270 aC, i ja comptava amb tot el que defineix un orgue modern: les fileres de tubs sonors, un secret per emmagatzemar el vent, manxa mecànica i teclat per conduir el vent.

“ La seva introducció a l'església, a partir del segle XIII, impulsà la construcció de molts instruments, cada vegada més grans, proporcionats al volum dels temples, i que comencés un procés d'evolució imparable.

“ Associacions com Amics de l'Orgue i institucions culturals han fet possible la restauració de molts orgues que havien estat abandonats o en estat deplorable.

Fa un cert temps que s'ha reconsiderat la importància de l'orgue com a patrimoni artístic de l'Església —és a les esglésies i catedrals on es troben la immensa majoria dels orgues que han perdurat fins avui—, amb el mateix valor que pot tenir un retaule o el mateix edifici religiós. Aquesta nova visió de l'orgue com a obra d'art ha possibilitat que s'estiguin restaurant molts orgues que durant dècades han estat abandonats de la mà de Déu, mai més ben dit.

Una tasca de recuperació que han iniciat moltes vegades persones laïques o externes a l'Església, associacions com ara Amics de l'Orgue o institucions culturals, i que ha possibilitat el ressorgiment d'un ofici, el d'orguener, que es va veure amenaçat d'extinció.

L'orgueneria és avui un ofici a l'alça, amb una demanda en augment d'orgues nous —molts, ara sí, civils— i d'encàrrecs de restauració, però encara és lluny de situar-se als nivells que estava a finals del segle XVIII, amb centenars de tallers d'orgueners dispersos per tot el territori. Una florida que es va veure estroncada amb la desamortització que afectà els béns de l'Església (l'any 1835) i la conseqüent manca de recursos que impedí l'encàrrec de nous instruments, però també la conservació i manteniment dels existents.

A principis del segle XX, d'orgueners importants només n'hi havia al País Basc, Madrid i Catalunya, una professió que es veié de nou dràsticament reduïda a conseqüència de la Guerra Civil espanyola i les penúries econòmiques de la postguerra. Va sorgir aleshores Organería Española, S.A., que es va dedicar a construir nous instruments per reposar urgentment els que es van destruir durant la guerra, o a restaurar-ne d'històrics, sense gaire encert caldria dir, espoliant-los moltes vegades dels seus trets originals i prescindint de la seva mecànica original.

Amb la fundació del taller de Gabriel Blancafort l'any 1968 i l'arribada de grans professionals provinents d'Europa, l'orgueneria catalana inicia un període de ressorgiment que es concreta en el retorn a la construcció d'orgues mecànics, amb tubs d'estany i criteris europeus.

La figura de l'organista

Però hi ha altres problemes que afecten l'entorn de l'orgue, el principal el que pertoca a la figura de l'organista. A diferència d'altres països d'Europa, on cada parròquia compta amb el seu propi organista, amb un sou fix i protegit per la seguretat social, a l'Estat espanyol el minso protagonisme de la música dins l'església fa que els organistes professionals no tinguin un futur gaire encoratjador en la vessant litúrgica, una de les tres sortides professionals després dels dotze anys d'estudis (les altres són l'ensenyament musical de l'orgue i la carrera concertística). En aquest sentit, un dels objectius de l'Associació Catalana de l'Orgue

és recuperar la figura de l'organista professional. Que cada catedral i església important tingui el seu organista en nòmina, que sigui capaç de tocar no només en la litúrgia, sinó d'animar musicalment el mateix centre i la seva ciutat.

Manca d'instruments

El segon és la manca d'instruments en bon estat per tocar. Els organistes es lamenten que quan se li suggereix al rector que caldria afinar o fer una repassada general a l'orgue, perquè ja li toca, perquè no sona bé o té alguna peça defectuosa, la primera resposta que obtenen és que no hi ha prou diners. *"Per als capellans l'orgue és l'últim",* diu el jove organista vilafranquí Jonatan Carbó, *"primer són els bancs, després les campanes, el retaule... no veuen clar restaurar un orgue vell ple de corcs; s'estimen més comprar un orgue electrònic i anar fent. Que tampoc no és barat i té una vida limitada. En canvi, un orgue de tubs, ben mantingut, et dura segles".*

I és que, en tant que obra d'enginyeria, un orgue necessita un manteniment anual. Si s'hagués pensat d'aquesta manera durant el Renaixement i el Barroc, quins dels orgues que avui anomenem històrics s'hagués conservat? *"Hi ha molts orgues que estan malament perquè s'han deixat",* reconeix Carbó. Un orgue s'ha d'afinar un parell de vegades l'any, netejar-lo, vigilar que no hi hagi corc i, sobretot, tocar-lo. I és important que l'orgue estigui en bones mans, que el toqui algú que en sàpiga i fins fa poc no hi ha hagut massa formació.

Tubs de fusta i metàl·lics de l'interior de l'orgue de la Bisbal.

No és cap crítica, al contrari. Prou bé que ho han fet –i encara ho fan– els aficionats que a manca d'organistes professionals, s'han esforçat per acompanyar el cant durant la missa. Gent inquieta que a partir del coneixement d'algun instrument, generalment piano, s'han preocupat d'estudiar orgue al costat d'organistes professionals. I sempre tocant de forma altruista, sense percebre cap compensació econòmica a canvi.

Més centres de formació

Si cada vegada hi ha més organistes professionals és perquè ha augmentat el nombre de centres on s'imparteixen estudis d'orgue.

Fins fa poc, només s'impartien als Conservatoris del Liceu i Municipal de Barcelona. Ara se'n fan als Conservatoris de Tarragona, Girona, Lleida i Terrassa. I també en algunes escoles de música, generalment de poblacions on hi ha algun orgue important. Aquest seria el cas del Vendrell, on es fan classes d'orgue des de fa dos anys. El Jonatan Carbó que n'és el professor, té actualment cinc alumnes, *"un bon nombre, perquè al Conservatori de Barcelona érem dotze i al Liceu només són sis o set".*

Carbó assegura que no és més complicat tocar l'orgue que un altre instrument, sinó que la dificultat més important a l'hora d'estudiar-lo és la poca disponibilitat d'instruments. *"Un nen de 14 anys no pot demanar que li comprin un orgue que val 37.000 euros. Pots anar a practicar a una església, però potser al teu poble no hi ha orgue o està en mal estat, o el capellà no vol que el toquis".*

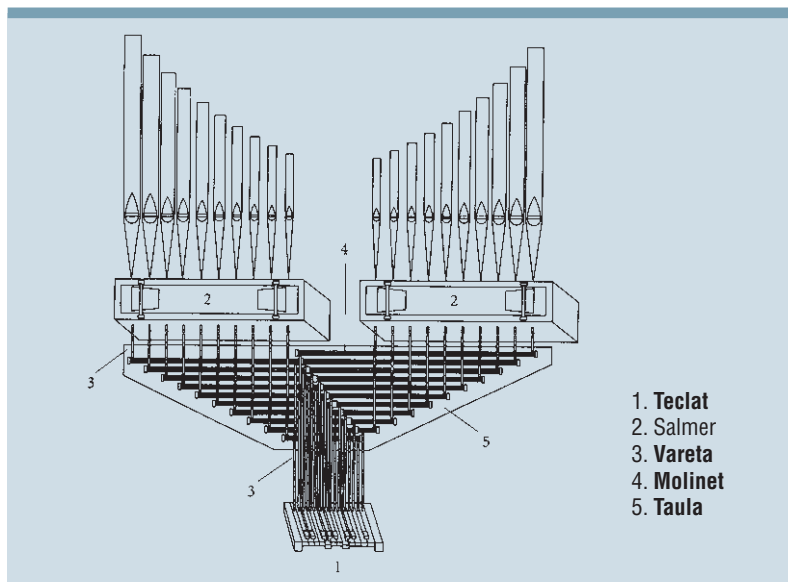
Carbó creu que tot això obeeix a una manca de cultura musical, *"a Europa l'orgue té una importància que no té aquí".* I això queda palès en l'estat lamentable en què es troben orgues com el del Palau de la Música, que fa temps que no sona. O que al mateix Auditori Nacional no n'hi hagi cap. *"Els grans directors d'orquestra s'han queixat quan han vingut a tocar aquí"* –explica Carbó– *"jo he vist obres molt importants al*

Palau de la Música tocadres amb un orgue electrònic i per un pianista. I és una llàstima."

Sortosament, el panorama musical pel que fa a l'orgue sembla que, tot i que lentament, està canviant. Per Jonatan Carbó el més important és anar creant escola *"i això ho he après donant classes al Vendrell. Encara que els alumnes no s'hi dediquin després, és important que dintre de les escoles de música l'orgue sigui un instrument més".* D'aquesta manera es va generant una cultura musical sobre l'orgue. Hom sap si està afinat o no, si l'organista el toca bé i se sent atret per la vessant concertística de l'orgue. Cada vegada les corals demanen més l'acompanyament d'un orgue de tubs i els cicles de música d'orgue guanyen cada dia més espectadors. Un interès que, de retruc, repercutirà positivament en molts orgues que necessiten urgentment una reparació a fons, perquè entitats bancàries o empreses solvents es veuran més predisposades a aquest mecenatge. I és que l'orgue, tot i ser un instrument apassionant, encara no apassiona d'igual manera a tothom.

Als seus 27 anys, el vilafranquí **Jonatan Carbó** és el primer organista professional del Penedès. En acabar piano, va començar a estudiar orgue amb la professora Maria Nacy al Conservatori Superior de Música de Barcelona, on va obtenir el títol professional d'orgue i el premi d'honor de grau mitjà. Ha ampliat la seva formació amb els professors Michael Radulescu, Daniel Roth i Andreas Schroeder. Ha participat en diversos cicles de concerts d'orgue i ha enregistrat per a Catalunya Música. Col·labora assíduament amb formacions instrumentals i vocals i és professor d'orgue a l'Escola de Música Pau Casals del Vendrell.

1. Teclat
2. Salmer
3. Vareta
4. Molinet
5. Taula

Més de dos mil anys d'història

L'orgue va ser inventat l'any 270 aC per l'enginyer grec Ctesibi, que el va batejar com a *hydraulis*, un giny amb tot el que defineix a un orgue modern: una o diverses fileres de tubs sonors, un secret on emmagatzemar el vent, una manxa mecànica i un teclat per a conduir el vent cap a un o altre tub.

A partir del segle XIII, l'orgue s'introdueix definitivament a l'església. Es comencen a construir instruments fixos i més grans.

L'orgue és un complex instrument comparable a una obra d'enginyeria.

L'*hydraulis* es va difondre ràpidament per tot el món grec i el seu ús no es va limitar al plaer del concert sinó que es va estendre a funcions militars, d'alerta ciutadana, de missatges a distància i fins i tot a fins terapèutics.

Igualment, quan va entrar a Roma a mitjans del segle I dC, va conquerir ràpidament la civilització romana. A més de Neró, que va ser un gran estudiós d'aquest instrument, molts altres emperadors van ser organistes i apassionats de la música d'orgue. L'Església, en oposició, va rebutjar categòricament tots els instruments musicals.

Quan es va enfonsar l'Imperi d'Occident, víctima de les invasions bàrbares del segle V, l'orgue va desaparèixer de l'Europa occidental. Paral·lelament, l'Imperi d'Orient reprengué la tradició hel·lenística, la continuà i la difongué per tot Bizanci. L'orgue recuperà el seu antic prestigi però limitat exclusivament a la vida civil, perquè tampoc l'Església bizantina

admetia la música instrumental dins del temple.

L'orgue reaparegué a occident quan l'emperador bizantí Constantí V en va regalar un al rei dels francs Pipí I el Breu, amb finalitats polítiques, tot i que va ser el monjo Gerbert d'Orlhac, un gran estudiós de la cultura islàmica i orguener de gran prestigi —que esdevindria el futur papa Silvestre II—, el veritable introductor de l'orgue als regnes cristians d'occident.

A Catalunya, la dada més reculada referida a l'orgue pertany a l'any 888, en l'acta de consagració de l'església parroquial de Sant Andreu de Tona, on figura un orgue entre les altres provisions del nou temple.

A partir del segle XIII, l'orgue s'introduí definitivament a l'Església. Això féu que es comencessin a construir instruments fixos i cada vegada més grans, proporcionats al volum dels temples, i que comencés un procés d'evolució imparable, com la duplicitat de teclats resultat de la unió, al segle XV, de dos orgues independents: l'orgue major i el positiu.

El Renaixement va impulsar la formació de les diferents escoles nacionals. Itàlia, Anglaterra i la Península Ibèrica van presentar les particularitats estilístiques més notables. Per contra, les escoles dels països del nord d'Europa no van diferir tant entre elles i van crear infinitat de tipus d'orgues, resultat de la mescla entre escoles. A mitjans del segle XVIII, orgueners i organistes van arribar a la plena mestria. Durant el barroc, va ser un dels instruments reis al costat del violí i el clavicèmbal, i Bach, el seu màxim exponent. Posteriorment, va quedar una mi-

ca abandonat fins que els romàntics com Mendelsohn, Schubert o Brahms el recuperaren.

El paper musical de l'orgue, tot i que aquí ens és una mica desconegut, és molt important. Mahler l'inclogué en algunes de les seves simfonies i Puccini també en les seves òperes. El pare Soler de Montserrat va ser un gran compositor de música per a orgue. També el músic vilafraquí Josep Soler n'ha compost força obres. Mozart el va definir com el rei dels instruments, un epítet que encara ningú ha estat capaç d'arrabassar-li.

L'Associació Catalana de l'Orgue-ACO és una entitat que pretén aglutinar tots els elements que conformen el món de l'orgue de tubs a Catalunya. Entre els seus objectius destaquen la voluntat de recuperar i potenciar la missió de l'organista d'església, fomentar la creació d'associacions locals d'amics de l'orgue, elaborar un cens de tots els orgues del Principat i el seu estat actual i aconseguir que es restaurin els orgues antics que encara estan abandonats.

- La secretaria de l'Associació Catalana de l'Orgue és al c/ del Teatre, 2, 2n, 08221 Terrassa. Tel. 93.731.22.32, fax 93.731.60.43. E-mail: aco@menta.net. Web: <http://www.webpersonal.net/aco>.

Al Penedès hi ha també dues associacions entorn de l'orgue:

- Escola de Música Antistiana de la Bisbal del Penedès. Tel. 977.68.82.78 - 977.68.80.25. E-mail: antistiana@hotmail.com. Web: <http://usuarios.tripod.es/antistiana>

- Associació Amics de l'Orgue del Vendrell. Tel. 977.66.56.84 i 977.66.30.84.

MICROPIGMENTACIÓ amb el mètode més innovador

c/ L'Arboç, 16 (plaça Sant Julià)
Tel. 93 817 05 18
08720 Vilafranca del Penedès

Ara tens l'oportunitat
d'anar les 24 hores del dia
maquillada
PROVA GRATUÏTA
amb 3 anys de garantia

L'orgue del Vendrell

L'orgue de l'església parroquial de Sant Salvador del Vendrell és l'únic que es conserva de Ludwing Scherrer, un constructor de procedència suïssa que residia a Valls.

El 28 d'octubre de 1775 va signar un contracte amb mossèn Manuel Aumatell, prevere, pel qual es comprometia a construir l'orgue per 1.575 lliures.

El 25 d'abril de 1776 es va ratificar el primer contracte i es va acordar afegir una cadireta proporcionada a l'orgue, amb dues torres i l'escultura corresponent, per un preu definitiu de 2.250 lliures, exceptuant la fusta.

Abans d'abonar l'última paga al constructor, es feu visurar l'orgue per tres experts que van certificar l'elevat enginy demostrat per aquest en el disseny i construcció de l'instrument.

Els anys 1792, 1860 i 1884, l'orgue del Vendrell és objecte de diferents reparacions, a càrrec dels orgueners Giuseppe Vandunneghem, Joan Toldrà i Joan Florenzano, respectivament.

La primera reparació realment important va tenir lloc l'any 1929.

El mestre Pau Casals, que sentia un gran afecte per l'orgue ja que el seu pare n'havia estat organista, va signar un contracte amb la Fàbrica d'Orgues Nostra Senyora de Montserrat de Collbató, per a la seva restauració i, per tal de recollir fons, es va crear una comissió encapçalada per Manuel Travessa, prevere, i l'alcalde Emili Figueras, que n'aconseguien per pagar les obres del paleta, la bastida, la instal·lació elèctrica i la pintura de l'orgue.

El trasllat de l'orgue

El desembre de 1928, el mestre Pau Casals, la comissió i l'empresa que havia de dur a terme la restauració van acordar canviar l'emplaçament de l'orgue al centre del cor de l'església. Pau Casals, que havia tombat per tot Europa, havia vist que els orgues estaven situats al final de l'església, però el del Vendrell estava col·locat seguint la tradició cata-

L'orgue del Vendrell va ser construït al segle XVIII. Foto: Associació d'Amics de l'Orgue del Vendrell.

lana, en un balcó lateral. El mestre va sufragar les despeses de trasllat d'ubicació i de reparació de l'orgue, però un cop canviat de lloc es va comprovar, amb una certa decepció, que el so havia perdut. Anys més tard es va mirar d'arreglar fent una plataforma de ciment de 50 centímetres i enlairant l'orgue, amb la qual cosa es va recuperar part del so perdut. Amb tot, els entesos opinen que

s'hauria de retornar al lateral, el lloc per on havia estat concebut. "Una altra solució seria ampliar els registres i, de fet, ja hi ha el projecte d'ampliar el pedalier", explica Jordi Guitart, secretari dels Amics de l'Orgue del Vendrell i un dels organistes habituals des de fa 27 anys.

Tot i aquest inconvenient, imperceptible per als no iniciats, la nova ubicació permet que l'orgue

avís de

LA FURA

Com ja va sent habitual cada estiu, el setmanari *La Fura*, durant el mes d'agost sortirà cada quinze dies.

Així, el proper exemplar de *La Fura* cobrirà informació de dues setmanes, del 9 al 22 d'agost. És per aquest motiu que preguem a anunciants, comissions de festes i a tothom qui estigui interessat que se li publiquin actes i esdeveniments programats per a aquesta quinzena, que ens els faci arribar com a molt tard fins al dimarts 6 d'agost al migdia.

pugui acompanyar una orquestra –“amb aquesta finalitat ho va fer el mestre Casals”–, però també és inviable per acompanyar el cor, que ha de pujar al balcó quan es fan concerts. La solució més idònia és la que s'ha fet a la Bisbal, col·locant l'orgue dalt l'altar.

Durant la Guerra Civil espanyola, l'orgue del Vendrell tan sols va patir un petit desperfecte als conductes que van de la manxa a l'instrument.

La feina d'en Blancafort

L'any 1963, l'orguener Gabriel Blancafort es va encarregar d'una nova restauració a fons de l'orgue. Va restituir la cadireta, va avançar l'orgue major, va afegir un pedalier de 30 notes i el va elevar de nivell, com ja hem dit abans. Vint anys després, per iniciativa d'un grup de vendrellencs, es va fer una nova col·lecta popular que, juntament amb el patrocini d'una important firma de perruqueria, va fer possible una nova restauració a fons de l'orgue, encarregada altre cop a Gabriel Blancafort. Es va netejar, reparar els tubs, restaurar el teclat i la manxa i afinar. Alhora, l'artesà local Jaume Nin va restituir les motlures i la decoració de la cadireta, que havien desaparegut

L'orgue del Vendrell és un dels orgues barrocs importants que es conserven, a banda que al seu voltant hi ha estructurada tota una programació musical estable.

l'any 1929, quan es va traslladar l'orgue de lloc.

El darrer treball de reparació de l'orgue vendrellenc es va fer l'any 1997, ja per encàrrec de l'associació Amics de l'Orgue del Vendrell, que, constituïda un any abans, prengué la cura de l'orgue que fins aleshores havia tingut la junta del Cor Orfeó Parroquial. La va fer l'Albert Blancafort, fill d'en Gabriel i actual director del taller d'orgueneria de Collbató. Va ser una intervenció indispensable per proporcionar-li les condicions mínimes per efectuar-hi concerts. Amb tot, l'orgue del Vendrell encara té pendent una reparació a fons que aturi el corc que està malmetent el salmer de l'orgue major, per reduir els cops de vent en l'alimentació de l'aire i restaurar els registres de la llençgueteria.

En aquest sentit, els Amics de l'Orgue estan estudiant diferents

solucions i pressupostos i, quan decideixin quin és el més convenient, “ens començarem a moure per buscar un o més patrocinadors per afrontar econòmicament la reparació”, diu Guitart.

Esperem que no els sigui massa difícil, ja que el del Vendrell és un dels orgues barrocs impor-

tants que es conserven, a banda que al seu voltant hi ha estructurada tota una programació musical estable. Participa en el Cicle de Concerts d'Orgue de Catalunya i organitza els seus propis cicles de Primavera i de Tardor, a banda del Concert de Festa Major i d'alguns altres que es fan al llarg de l'any. A més, l'últim dissabte de cada mes, els Amics de l'Orgue del Vendrell organitzen una audició comentada d'orgue amb un programa de música barroca, durant la qual s'explica el funcionament i la història de l'orgue.

Els que l'han fet sonar

El primer nom que es coneix dels organistes titulars –que cobraven un sou per tocar– és el de Ferran Rubió i Pujol, que fou nomenat mestre d'orgue i director de l'orquestra, el 1832. L'any 1872 accedí a la plaça en Carles Casals i Ribes, pare de Pau Casals, a qui el substituï, l'any 1891, Pau Gomis i Font, després del qual desaparegué aquesta figura.

L'orgue es tocava a la missa de 9 de cada diumenge –la missa *De Angelis*– i el 19 de juliol de 1936 fou la darrera que es va tocar per haver esclatat la Guerra Civil. Curiosament, l'organista

era Jaume Marcé, qui encara avui, als seus 84 anys, segueix tocant l'orgue a tots els casaments i enterraments. Després de la Guerra Civil, l'orgue el va començar a tocar Jordi Pell i Soldevila, que havia estat director del Cor Orfeó Parroquial. Actualment, a més de Jaume Marcé, també el toquen Josep Maria Guitart, Salvador Guasch, president de l'Associació d'Amics de l'Orgue del Vendrell, i Jordi Guitart, els quals, tot i no ser organistes professionals, han assistit a diferents cursos i classes d'orgue.

Merca Xollo

El gran mercat de 2ª mà anuncia:

Diumenge 4 d'agost a les 13 h.

GRAN SUBHASTA
(oberta a tothom)

- Lot 1:** Aparell Vaporette amb tots els elements
Valor: **120 euros** Preu sortida: **60 euros**
- Lot 2:** Equip de música + altaveus
Valor: **120 euros** Preu sortida: **60 euros**
- Lot 3:** 3 màquines fotografia + diapositiva + filmadora, etc.
Valor: **150 euros** Preu sortida: **60 euros**
- Lot 4:** Televisor color (portàtil). Funciona perfectament
Valor: **100 euros** Preu sortida: **60 euros**
- Lot 5:** Equip de barber anys cinquanta
Valor: **150 euros** Preu sortida: **75 euros**
- Lot 6:** Nevera Philips molt bon estat
Valor: **180 euros** Preu sortida: **90 euros**
- Lot 7:** Llanxa pneumàtica per a 4 persones
Valor: **120 euros** Preu sortida: **60 euros**
- Lot 8:** Moto-serra a gasolina (seminova)
Valor: **200 euros** Preu sortida: **120 euros**
- Lot 9:** 1 taula per a dibuix
Valor: **100 euros** Preu sortida: **40 euros**
- Lot 10:** Aspirador Electrolux (seminou) i tots els accessoris
Valor: **60 euros** Preu sortida: **30 euros**

Invitació de coca i cava per a tothom

Merca Xollo

Telèfon informació 93 891 10 93 - (Antic Caves PARK)
Cra. de Sant Sadurní a Vilafranca, km 2 - SUBIRATS

Paviparket

Fabricant • Importador • Instal·lador de parquets

INSTAL·LACIONS DE:

- **PARQUET FLOTANT**
- **PARQUET TRADICIONAL**
- **TARIMES CLAVADES**
- **REVESTIMENTS DE PARETS I SOSTRES**
- **TARIMES EXTERIORS**
- **RESTAURACIÓ DE PARQUET**

c/ Amàlia Soler, 18

93 817 07 88

VILAFRANCA DEL PENEDES

L'orgue de Santa Maria de Vilafranca

L'orgue de Santa Maria és un orgue d'estil renaixement i és el darrer instrument i el més gran que es conserva, sense modificacions, de l'obra de l'orguener Gaietà Estadella.

L'orgue es va inaugurar el 23 d'agost de 1942 amb un concert que va fer mossèn Josep Maideu, que en fou l'organista durant cinquanta anys.

Orgue de la Basílica de Santa Maria de Vilafranca. Foto: Josep Maria Escalona.

Aquest fet i el que sigui de sistema de tracció mixta, mecànic-pneumàtica (un sistema que només es troba a l'orgue de Mataró i en aquest), el doten d'una singularitat que l'ha fet situar-se dintre de les reparacions prioritàries que aconsella el Pla de l'Orgue a Catalunya.

Va ser construït el 1942 i va costar 150.000 pessetes. Té 2.257 tubs sonors i 28 registres. La façana, a imitació de la de l'orgue anterior del segle XVI, va ser dissenyada per l'arquitecte Josep Brugal. Originàriament, sota la tribuna de l'orgue hi havia una escultura de talla representant un cap de moro, que simbolitzava el triomf del cristianisme contra el paganisme i que va ser retirada el 6 de març de

1972. Aquestes carasses s'acostumaven a posar a tots els orgues i comunicaven amb la consola de l'organista. Aquest, fent sonar un registre greu, feia que vomités caramels i confits per a la canalla per Nadal i festa major.

L'orgue es va inaugurar el 23 d'agost de 1942 amb un concert que va fer mossèn Josep Maideu, que fou organista titular de la basílica durant cinquanta anys. Al seu costat es va iniciar Lluís Mas, que després es va perfeccionar al costat de la prestigiosa organista Montserrat Torrent. Ara ja fa quaranta anys que el toca, alternant-se amb altres organistes autodidactes i aficionats com ell: Pere Güell, Fèlix Mestres, Josep Anton Huguet i Isidre Vallès.

Cada dos anys se li fa una repassada, però el que li cal és una reparació a fons, perquè encara que soni prou bé, està minant de corcs; caldria substituir molts tubs de fusta que estan corcats i les manxes estan trencades. "S'escapa aire per tot arreu i depenent de la humitat, funciona millor", afegeix el Jonatan Carbó. De moment, com que les temptatives de trobar mecenes per sufragar el cost d'aquesta important reparació han estat infructuoses, la parròquia tan sols pot assumir el cost del manteniment, les repassades que dèiem abans, gràcies a les quals s'ha pogut reprendre la tradició de fer un concert per Sant Esteve, però no suficients

per entrar a la xarxa de concerts que organitza cada any la Generalitat.

L'orgue anterior

Se sap que a la basílica de Santa Maria ja hi havia un orgue l'any 1482, i que el 1570 es va substituir per un de nou, un bell exemplar de l'art renaixentista amb la caixa, de fusta d'alber, decorada profusament pel mestre Joan Uguet d'Artés. Constava de disset jocs complets en dos teclats i un total de 1.014 tubs. Tot i que conservava alguns elements originals i per tant molt antics, havia sofert canvis substancials, el darrer l'any 1913 a càrrec de la casa Prince de París. L'any 1934 va ser destruït, com tota l'església, a causa d'un terrible incendi.

AJUNTAMENT DE SANT

CUGAT SESGARRIGUES

organitza

Divendres 26 de juliol, a la 1 de la matinada, a la pista esportiva, Gran Festa de Nit a la Festa Major de Sant Cugat Sesgarrigues

amb l'Orquestra **LA SALSETA DEL POBLE SEC**

i tot seguit

GRAN EMPALMADA amb DISCO MÒBIL

Els altres orgues del Penedès

Voldríem esmentar també la resta d'orgues de tubs que encara avui es poden trobar al Penedès, els que encara sonen i els que fa temps que han deixat de sonar.

L'orgue de l'Auditori del Fòrum Berger-Balaguer de Vilafranca va ser construït l'any 1988 per Gabriel Blancafort.

Un dels pocs orgues civils de les nostres comarques és el del Fòrum Berger Balaguer de Caixa Penedès.

Que sonin, a més dels del Vendrell i el de la basílica de Santa Maria de Vilafranca, a l'església parroquial de Santa Maria de **la Bisbal del Penedès** tenen un orgue dissenyat per l'organista Josep Mata de Piera i construït pels germans Orta de Pamplona entre 1988 i 1989. És de transmissió mecànica i té dos teclats de 56 notes i un pedalier de 30 notes. Va ser fruit de la col·laboració popular i d'entitats arrelades a Catalunya. La seva construcció fou impulsada pel Cor Infantil Antistiana i regularment s'hi fan concerts. Durant quatre anys s'hi van fer classes d'orgue. **A les Cabanyes** hi ha l'orgue d'estudi propietat de l'Isidre Vallès que està construint l'orgue de l'església parroquial de **Santa Fe del Penedès** que, una vegada acabat, tindrà dos teclats, un manual de 53 notes i un pedalier de 27 notes i 280 tubs.

L'orgue de l'**Auditori del Fòrum Berger-Balaguer de Vilafranca** va ser construït l'any 1988 per Gabriel Blancafort. Consta de dos teclats manuals de 56 notes i un pedalier de 30 notes. Té 13

registres i un total de 769 tubs. Finalment, que encara soni ens queda per esmentar l'orgue de l'església parroquial de Santa Maria de **la Llacuna**, construït el 1961 per Organería Española, i el de l'**església de la Santíssima Trinitat de Vilafranca**, construït l'any 1929 per l'orguener Miquel Bertran i restaurat a fons l'any 1960 per Lluís Camps. que li va reposar el teclat i els tubs que havien desaparegut durant la Guerra Civil. És un orgue petit, molt apte per a les pràctiques d'estudiants d'orgue i el toca habitualment Francesc Ferrari, que havia estat músic professional. Regularment s'hi fan concerts.

Els orgues muts

No sonen de fa temps però són presents físicament, amb una història al darrere. Són aquests:

L'orgue de la parròquia de Sant Julià de **l'Arboç** és un orgue de saló que té un teclat manual de 49 notes i 147 tubs. Va ser construït l'any 1950 per l'orguener Salvador Aragonès i la decoració exterior i la de les portes és obra de

l'artista Rafael Solanic. Va arribar a l'Arboç l'any 1957, però es va deixar d'utilitzar el 1989. Anteriorment hi havia hagut un majestuós orgue, estrenat el 1671, que al llarg dels anys va sofrir importants desperfectes i reformes i que va ser cremat, juntament amb l'església i el retaule, l'any 1936. L'orgue de l'església parroquial de **Sant Sadurní d'Anoia** va ser construït per l'orguener Joan Braun, d'E.F. Walcker et Cie. i inaugurat el 17 de maig de 1953. Té dos teclats manuals i un pedalier, un total de 14 registres i 859 tubs i la paret on es troba està decorada amb esgrafiats realitzats segons el projecte de l'artista Jaume Busquets. El primer orgue de l'església parroquial, com explica Jordi Cols en un article de la revista *Gàrgola*, havia estat inaugurat el 1819, constava de 8 registres i un total de 485 tubs i s'havia pagat per subscripció popular. El 1929 Gaietà Estadella va construir-ne un de nou de 16 registres i un total de 1.128 tubs però va ser completament destruït durant els fets revolucionaris de juliol del 1936.

Per últim, caldria esmentar l'orgue de l'església parroquial de **Sant Pere de Riudebitlles**, construït per Organería Española S.A. als anys quaranta, que fa molt de temps que va deixar de sonar i com que no té cap valor històric ni tècnic, no s'ha proposat mai de restaurar-lo.

L'Isidre Vallès i Vallès, natural de les Cabanyes, és professor de religió als IES de Vilafranca i un dels organistes habituals de la basílica de Santa Maria. També és orguener en les seves estones lliures, amb el mèrit de ser l'autor de dos dels pocs orgues de tubs que sonen al Penedès: el de casa seva, construït entre 1991 i 1994, i el de l'església parroquial de Santa Fe del Penedès que, tot i encara inacabat, es va estrenar l'octubre de l'any passat. Vallès va comptar amb l'assessorament inestimable d'un dels millors orgueners de Catalunya, Josep Maria Arrizabalaga, avui ja jubilat. A la parròquia de Santa Fe, l'orgue tan sols li costarà els materials, la mà d'obra és l'aportació personal de Vallès. "Jo em passo la vida explicant coses a la gent i no sé mai què és el que queda i què és el que no; com a mínim això és una cosa tangible, són matemàtiques pures".

ABANS DE COMPRAR...VISITI
CONFECCIONS

MERCADER

Plaça Constitució, 7 • Cort, 21 • Telèfon 93 892 03 56 • VILAFRANCA

REBAIXES!